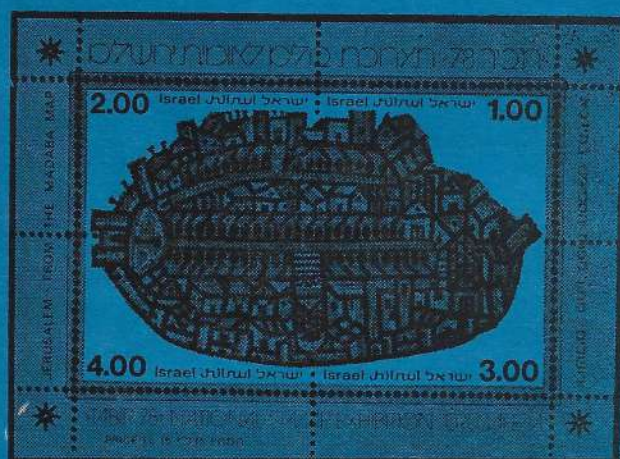

התאחדות בונאי ישראל
הספריה

401/11956/11

הירחון הישראלי לבוכלאות

דפית-הזכרון לתערוכת "תביר 78"

ISRAELI PHILATELIC MONTHLY

"תביר 78"

תערוכת הבולים הלאומית התשיעית

ירושלים 1978

הגדולה בתערוכות בולים לאומיות בארץ

23 באפריל — 2 במאי 1978

הכונן ל"תביר 1978"

ובואו לראותה בבנייני האומה

בירושלים

הירחון הישראלי לבולאות

Israeli Philatelic Montly • Fédération des Sociétés Philateliques Israelienues

בטאון התאחדות אגודות הבולאים בישראל

Editor: ARIE LYNN

9, Kahanstam St., Tel-Aviv, Israel

העורך: אריה לין

המערכת: רחוב כהנשטם 9, תל-אביב

MAY—JUNI 1978

No. 5—6 (136)

ניסן, תשל"ח

בטור אחד

התוכן:

3	בטור אחד
4—6	חדשות הבולאות בישראל
7	דאר עברי
8	הקברניט ג'יימס קוק
9	בנג'מין פרנקלין הפוך
10—11	מגמות פוליטיות בבריה"מ
12	גלויית הדואר הראשונה
13	קק"ל לכבוד "תביר 78"
14	יודאיקה
15	מכאן ומכאן
16	המקיף בקטלוגים
17	מכירות פומביות
18	באגודות

אני מניח שלקוראים רבים תהיה בימים אלה הזדמנות ראשונה לראות אוספים מסודרים וממוינים, שרק בתערוכת בולים גדולה ניתן לראות. "תביר 78" היא תערוכה לאומית, אולם מן הגדולות שהיו בארץ ומן הראוי שהאספנים חסרי-הנסיון יקדישו מזמנם לא רק לביקור חטוף מתוך סקרנות לראות תערוכת בולים, אלא מתוך כוונה ללמוד מנסיונם של אחרים וללמוד מהם מה ראוי להציג בתערוכת בולים ומה לא... ריכוז גדול של אוספים מובחרים מאפשר לראות ואולי אף להשוות בין אוסף לאוסף ובדרך זו ללמוד מתוך "מראה עיניים" דברים חיוביים שניתן לישמם — איש איש באוספו.

יש להפנות את תשומת הלב לנושא, לצורת הסידור, אופן הבלטת פריט זה או אחר, הכי טוב (הסבירים) וכל שאר הדברים שקל יותר לראות באוספו של הזולת...

אין לנו אלא לאחל לכולנו הנאה מלאה בתערוכת "תביר" והצלחה למציגים והמארזגנים כאחד.

בימים אלה מסתמן באופק נושא ישן, שמדי פעם צץ מחדש ועולה לכותרות — הכוונה לנושא "יובל המלכה", מלכת בריטניה, אליזבת השנייה.

נמסר כי עשרות מדינות וטריטוריות שהכתר הבריטי יקר להם, ישתתפו השנה במבצע (המשך בעמוד 4)

התאחדות אגודות הבולאים בישראל

ת.ד. 2896 תל-אביב

*
Fédération des Sociétés
Philateliques Israelienues

P.O.B. 2896 Tel-Aviv, Israel

חשבוניות והמחאות יש להפנות להתאחדות.
חומר מערכתי ומינוריים חדשים — למערכת.

הפסיפס שיצר את גליון "תביר 78"

האיזור והיה בקיא בתנ"ך ובברית החדשה גם יחד. במפה משובצות 2,300,000 אבני פסיפס צבעוניות ב-16 גונים שונים והיא נועדה לכלול מידע רב.

האמן השתמש בתחבולות שונות של פרספקטיבה, כדי לעצב פנים בהירות למפה ולמשיך את העין. אכן, זו המפה המאוירת הראשונה, שנתגלתה אי פעם. נראה שגם אחרי כיבושו של חלק זה של העולם בידי המוסלמים בשנת 638 לסה"נ בערך, היתה כנסייה זו בשימוש עוד כמאה שנה; אחר-כך נעזבה וריצפת מידבא נשכחה. בשנת 1884 נתגלתה שוב. למרות הנזק שנגרם לריצפה, נשמרה תוכניתה המפורטת של ירושלים. תהליך התפוררות המפה נמשך עד כדי סכנה שתיהרס כליל, אך בשנת 1966 נקרא צוות של מומחים גרמניים לנקותה ולשפצה. תודות לעבודתם המוצלחת תישמר יצירת מופת יוצאת דופן זו, לדורות הבאים.

בול זרחן חדש

לקראת העלאת תעריפי הדואר הודפס בול חדש מבולי נוף בערך נקוב של 1.10 ל"י — הפעם עם פסי זרחן. הבול הודפס ב-2 באפריל אולם בהפצתו הוחל רק ב-10 באפריל (לא היה יום הופעה רשמי). הבול הוחזק בתאריך זה ברחובות ואילו בעכו רק ב-11 בחודש. בול חדש של 0.50 ל"י (ראש פינה) הודפס ללא פסי זרחן.

הוצע להנציח את יוברט האמפרי

בין ההצעות להנחת בולי דואר חדשים שהופנו באחרונה לשרות הבולאי, כלולה הצעתו של ב.א. ברקאי מירושלים, המבקש להנציח זכרו של הסנטור יוברט האמפרי. הסנטור האמפרי, שמת ממחלת הסרטן היה מידידי ישראל הפעילים בארה"ב. דואר ישראל כבר הנפיק בעבר בולים לזכרם של אישים אמריקאיים, כמו אליגור רחזולט והנשיא המנוח הארי טרומן. קרוב לודאי שאכן יוצא אצלנו בול זכרון מיוחד ליוברט האמפרי.

ביום פתיחת התערוכה "תביר-78" יופיע גליון מזכרת שהשירות הבולאי הוציא לכבוד אירוע בולאי זה.

הגליון הודפס בשיטת פוטוליטו בצבעים רב-גוניים. הציור על הגליון מראה את ירושלים — מתוך מפת הפסיפס במידבא. הגליון כולל 4 בולים בערכים של 1.-, 2.-, 3.-, 4.- ל"י. אולם הגליון בשלמותו יעלה 15 ל"י. (הערך המוסף מוקדש למימון אירגון התערוכה). על הגליון מופיעה הכתובת בעברית ובאנגלית "תביר-78 — תערוכת בולים לאומית ירושלים".

מפת פסיפס מידבא

בהסברת הרקע לציור גליון המזכרת נאמר בין היתר: "בעיירה הנוצרית מידבא, היא מידבא המואבית, נחשפה בכנסייה ביוזנית רחבת ממדים ריצפת פסיפס המתווה מפה של ארץ הקודש. יש להניח שהמפה הוטבעה בין השנים 560-565 לספירה הנוצרית, המפה, שאורכה 24 מטר ורוחבה 6 מ' בערך, מוקפת יריעה מקושטת שרוחבה 75 ס"מ. היא הוצבה כשפניה אל אכסדרת הכנסייה, מזרחה. המפה היתוותה את ארץ הקודש ואת שכנותיה במובן המקראי הרחב: מחמת ודמשק ב' צפון עד דלתת-הנילוס בדרום, מרבית-עמון ופטרה במזרח עד הים הגדול (הים התיכון) במערב.

האומן שעיצב את המפה היטיב להכיר את

(המשך מעמוד 3)

"יובל המלכה" וינפיקו בולים מיוחדים בנושא שיסתכם בודאי בכמה מאות בולים. כאן נפנה רק תשומת לב האספנים שנושאים כאלה אינם חד-פעמיים וכי יש להם גם "עבר" וגם "עתיד". כלומר, למלכה כבר היו יובלות ועוד יהיו ומי שיבחר השנה לאסוף את בולי יובל המלכה 1978 יקח זאת לתשומת לבו...

א. לין

חמישה מפקדי מחתרות בעריך אחד

האונברסיטה העברית, חבר תנועת בית"ר. ב-1939 יצא לפולין לגייס בית"רים ואנשי אצ"ל לעלייה ולמאבק נגד השלטון הבריטי. הוא נתפס ונעצר. בפרוץ מלחמת העולם השנייה שוחרר והורה לפקדיו להניח נשקם ולסייע לבריטניה במלחמתה בנאצים. הוא יצא

לקראת חג העצמאות ה-30 תופיע ב-23 באפריל סידרה בת חמישה בולים המוקדשים לחמישה מפקדי המחתרות והם אליהו גולומב ומשה סנה ממפקדי ההגנה, יצחק שדה מפקד הפלמ"ח, דוד רוזאל מפקד אצ"ל ואברהם שטרן (יאיר) מפקד לח"י.

בראש חוליה בשליחות מודיעין הצבא הבריטי לעיראק, ששיתפה פעולה עם הנאצים. הוא נהרג בעיראק בהפצצת האוייב הגרמני והובא לקבורה בחבניה. בשנת 1955 הועברו עצמותיו לקפריסין ובשנת 1961 הוא הובא למנוחות בבית הקברות הצבאי בהר הרצל בירושלים.

יצחק שדה נולד בפולין בשנת 1880. ב-1917 הצטרף לצבא האדום. עלה ארצה ב-1920 והצטרף להגנה. היה ממקימי גדוד העבודה על שם טרומפלדור. לאחר פרוץ מאורעות 1936 היה מפקד יחידה נידת של ההגנה בירושלים. הקים את פלוגות השדה (פ"ש). בשנת 1939 פיקד על היחידות המיוחדות בהגנה (הפ"ם). שנתיים לאחר מכן נמנה עם מקימי הפלמ"ח והיה מפקדו הראשון.

אברהם שטרן, שכינויו במחתרת היה "יאיר" נולד ב-1907 בפולין, עלה ארצה ב-1925. בוגר האוניברסיטה העברית בירושלים. נמנה עם מייסדי אצ"ל. לאחר שפרצה מלחמת העולם השנייה, דגל בהמשך המאבק בשלטון הבריטי וכשדעתו לא נתקבלה פרש מאצ"ל והקים את לוחמי חירות ישראל (לח"י). ב-12 בפברואר 1942 נתגלה "יאיר" על ידי הבולשת הבריטית, הוא נעצר, נכבל ונרצח.

סידרה זו המופיעה במסגרת בולי אישים שיופיעו בשנת 1978 צוירה בידי צבי נרקיס מת"א והבולים הודפסו בשיטת שקע בצבעים רבגוניים בערכים שווים של 2 לירות. על כל בול מופיע דיוקן ממפקדי המחתרות, השם ב-עברית ובאנגלית, תאריך הולדתם ופטירתם. על השובלים של בולים אלה מופיעה כתובת בעברית ובאנגלית: 30 שנה לעצמאות ישראל וסמל חגיגות ה-30 למדינה.

אליהו גולומב יליד רוסייה, בוגר גימונסיה "הרצליה", עמד בראש תנועת ההתנדבות ל-גדוד העברי. אחרי פירוק "השומר" נמנה עם יוזמיה ומעצביה של ה"הגנה". אחד כך היה מפקד ההגנה ובביתו בשדרות רוטשילד בת"א (היום מוזיאון ההגנה) נתקבלו החלטות גור-ליות בנושאים לבטחון היישוב עד קום המדינה.

משה סנה יליד פולין, רופא במקצועו. בגיל משה סנה יליד פולין, רופא במקצועו. בגיל צעיר היה יו"ר ההסתדרות הציונית בפולין. עם עלייתו ארצה בשנת 1940 נבחר כחבר הי מפקדה ואחר כך כראש המפקדה הארצית (רמ"א) של ההגנה).

דוד רוזאל יליד 1911, היה מפקד אצ"ל ונודע בכינויו המחתרתי "האלוף בן ענת", בוגר

ליום הזכרון - 15 בולים שונים

להקל על התלמידים, לתת פורקן לרצחי ליבם ולבטא את הוקרתם לאלה שנפלו בשדות הקרב. מר אורן מוסיף, כי הוחלט להציע לילדים שינסו להביע את רגשם תיהם בחיבור, בשיר ובציור, ב"בחינת": "דאגה בלב איש — שיחנה".

הילדים החליטו פה אחד לצייר לזכרם "פרחים ולא מצבות". הם נימקו החלטתם באיפוק באומי: "מצבות מסמלות את הסוף, היאוש והאבל, שהיו רחוקים מליבם של הלוחמים שיצאו לקרב בות ולא שבו מהם". הילדים הוסיפו: "הרי הם בעצמם היו יפים כפרחים, מלאי אהבה, צמאי חיים, קשורים קשר עז לטבע, לאדמה ולמולדת".

למיון האחרון הוגשו להנהלת המוזיאון כארבע מאות ציורים, מהם נבחרו כמאה ושמונים, לפי גודל הקיר ושטחו. לקראת יום הזכרון הראשון, אחרי מלחמת יום הכיפורים, עוצב עלידי הילדים ונמורתם, ציור מלא רגש ותום "לזכרם!". נבחר, כי ה"הישג חרג הרחק-הרחק מכל מה שתיארו יוזמיו הצעירים. ציור הקיר הפך לפי דברי מנהל המוזיאון מר ברוך אורן, "אבן שו"אבת" להמוני מבקרים מכל קצות הארץ, הנוהרים לראותו ולהתאנות ביופיו.

נושא בול הזכרון לחללי צה"ל הוא, כאמור קטע של קיר זכרון עם ציורי פרחים שצוירו עלידי ילדים והנמצא במוזיאון "יד לבנים" בפתח תקוה, כל בול הוא חלק מהקיר ושונה ברקעו וב"צבעיו מהבולים האחרים שבגליון הדואר השלם. מנויי השירות ה"בולאי יקבלו את הבול הנ"ל בהתאם להזמנתם הקבועה. הזמנה קבועה של בול אחד, שניים, שלושה או ארבעה, דהיינו מספר של בולים מתוך השורה התחתונה לפי סדר תלישתם מהשורה.

תלמידי בית הספר "יד לבנים" היו אורחים קבועים במוזיאון. התברר, כי הילדים חיים את מור

השירות הבולאי מתכנן להנפיק ב"ט"ז בניסן תשל"ח, 23 באפריל 1978, יחד עם בולים חדשים אחדים כגון ראשי המחתרות (שטרן, רזיאל, גולומב, סנה ושדה) וגליון מזכרת לתערוכת הבולים הלאומית "תביר 78" גם בול זכרון לחללי צה"ל תשל"ח, בערך נקוב של 1.50 ל"י. בגליון הדואר 15 בולים עם 5 שובלי ביאור לשורה התחתונה.

בול זכרון תשל"ח, הוא, למעשה, צילום של אחד ממאה ושמונים ציורי ילדים, המהווים יחד ציור-קיר, שעוצב מול אולם ההתייחסות המרכזי במוזיאון "יד לבנים" בפתח תקוה, מפעל הזכרון החי, הראשון והגדול במדינת ישראל.

הרעיון של ציור-קיר מסוג זה עלה תוך חיפוש דרכים נאותות להנצחה. הוא נותן ביטוי למתרחש בליבם של בני הנועורים, ב"עומד פנים אל פנים מול השכול. מר ברוך אורן, מנהל "יד לבנים" בפתח תקוה, בו נמצא ה"קיר האמור, מספר כי נושא זה של ההנצחה העסיק אותו שנים רבות ובפרט במלחמת יום הכיפורים ואחריה. מלחמה זו, שניחתה כמהלומת בזק נחרתה עמוק בלב הילדים; היא לא היתה מלחמת בזק והילדים חשו בה יום-יום ושעה-שעה, כאשר געגועיהם וחרדתם לשלום אבריהם תיהם ואחיהם הגדולים מילאו את ליבותיהם ככל שהימים הלכו ונתמשכו.

מעוניינים בצמדיות מסדרות
מזלות * בולי מעבר *
ערים 1 * ערים 2 * נוף
ד"ר יוסף ואלך
ת.ד. 1414, רחובות
טלפון 054-57274

ש שון

בולים ומטבעות

טלפון 449818 תל-אביב

בקרוב יופיע ויופץ חינם
מחירון נטו לבולי ישראל

ולנטיין

רח' ביאליק 23, תל-אביב

טלפון 59001

קונה ומוכר בולים
מכירות פומביות
ומינויים לבולי חו"ל

"דאר עברי" נבחר מתוך שלוש הצעות

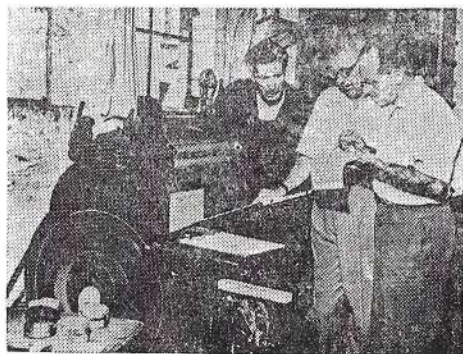
וכן ב-15 מיל — $11 \times 10\frac{3}{4}$ (אותו קשה מאוד לקבוע).

ששת הבולים הראשונים בסידרה הודפסו בגליונות של 100 בול ואילו שלושת הערכים הגבוהים הודפסו בגליונות של 50 בול.

בולי דואר עברי היו בשימוש זמן רב אחרי הופעתם, למרות האופי הארעי של ההוצאה. מכירתם הופסקה רק ב-30 באפריל 1950.

מדוע שבילים

מתוך מניעים לאומיים נוסחו הכתובות ב- מטבעות היהודיות העתיקות (בית שני ומל- חמת בר-כוכבא) באותיות הכתב העברי ה- קדום, למרות שבתקופה שנוצרו המטבעות השתמש עם ישראל בכתב אשורי (המרובע). לאור חשיבותן של כתובות אלה עמד דוד רמז על כך שהכתובות כגון "שנה אחת ל- גאולת ישראל", "חרות ציון", "ירושלים הקדו- שה", תצורפנה גם בכתב מובן לכל. הואיל וב- בולים לא היה מקום לכתובות נוספות, הציע ד"ר חזקי, שהיה אז היועץ הראשי ומומחה להדפסת בולים, לצרף לכל גליון בולים שורה של שבילים, שישאו את ההסברים שיש בהם עניין. הרעיון נתקבל ונתחבב עד כדי-כך ש- הוחלט להמשיך בשיטה זו בכל בולי ישראל.

חדפסת בולי "דואר עברי"

ימים אחדים לאחר החלטת ה-29 בנובמבר 1947, פנו אישים אל מוסדות הסוכנות היהודית בהצעה להתחיל בהכנתם של בולי דואר למדינה העתידה לקום. בעתונים אף הופיעו הצעות כיצד יש לקרוא למדינת היהודים ה- עצמאית: **ארץ יהודה, יהודה, ארץ-ישראל** וכו'. אבל רק ב-1 באפריל 1948 פנתה מנהלת העם אל ארבעה ציירים וגרפיקאים וביקשה מהם להגיש תוך 24 שעות הצעות ציור לבולי דואר. שלושה מתוך הארבעה הגישו ל"ועדת המצב" שלוש הצעות שהיו שונות זו מזו: גוף ישראלי, ציור סימלי ומטבעות מימי מרד היהודים. ה- בחירה נפלה על ההצעה האחרונה, פרי מבחולו של אוטה ואליש. כיוון ששם המדינה טרם נקבע נרשם בתרשימים השם "יהודה". רק לאחר שיו"ר הוועדה נתן הסכמתו לשם "דואר עברי", (דוד רמז, שהיה אחר כך שר התחבורה ונהדואר) אפשר היה להכין, ב-2 במאי, את הגלופה הראשונה ממנה הודפסו ב-4 במאי גליונות הדפוס הראשונים.

שינון נדיר

יום הכרות המדינה היה כידוע ביום ו', 14 במאי 1948. באופן רשמי פג תוקף המאנדט הבריטי למחרת, 15 במאי. ביום א', 16 במאי היו כבר במרבית משרדי הדואר העבריים בולי המדינה החדשה למכירה (פרט למקומות המ- נותקים, שרק לאחר שיחרורם מן המצור הגיעו הבולים אליהם).

הבולים הוכנו בתנאים מחתרתיים. אין פלא שעל אף ההצלחה החיצונית ניתן למצוא בהם שינויים ושיבושים לרוב — בדפוס, בנייר וב- שינון, הבדלים בצבע וכיו"ב. בשינון מצויים הבדלים גדולים, כי השינוי הרגיל הוא 11×11 בכל הערכים, אבל ניתן למצוא בבולים של 3, 5 ו-10 מיל, שינון הנקרא "דקור" או שינון 11×10 בערכים של 3, 10, 20 ו-50 מיל. השינון הנדיר ביותר הוא של 3 מיל — 10×10

הקברנים ג'יימס קוק

בין תלמידי שנה רביעית בבית-ספר לאמנות "בצלאל" בירושלים, לציור בול בנושא מסויים.

באפריקה — מדינה חדשה

מדינה עצמאית חדשה — עצמאית מבחינה בולאית, לפחות — כמה ב-6 בדצמבר באפריקה הדרומית שמה "בופוצואנה" ובירתה מונטשיבה. המדינה הכושית הנפיקה 17 בולים מן המניין וארבעה בולים לרגל קבלת חירותה מידי הריפובליקה של דרום אפריקה. 17 הבולים מן המניין מתארים בעלי חיים מקומיים ואילו ארבעה בולי העצמאות מראים יונה, נמר דגל המדינה וסמל המדינה.

סאדאת "איש השלום"

לא ברור לנו מה היו התוכניות המקוריות של דואר מצרים להנפקת בולים מיוחדים ב-מקרה שיחתם הסכם שלום בינינו לבין המצרים. תחילה דובר היה שמצרים, אכן מתכננת בולים כאלה, אולם רשמית לא נמסר דבר ולא פורסם גם ציור הבול, אם כי היו שסברו שהבול המצרי הצפוי אכן יופיע ויהיה סנסציוני לא פחות מעצם מסעו של נשיא מצרים לירושלים.

עתה פורסם הבול ולפי מהותו הוא נועד לתת פרסום נוסף למסע-השלום של סאדאת. הבול שהופיע, בערך נקוב של 20 מיל, מראה את דיוקנו של הנשיא המצרי על רקע מסגד אל-עקצא. הכתובת: "איש השלום".

מעוניין למכור מספר רב של מעטפות או"ם
ובולי שנת הפליט העולמי.
לפנות: ת.ד. 21224, תל-אביב

דואר ארה"ב הנפיק שני בולי זכרון בעת ובעונה אחת בשני מקומות רחוקים זה מזה. הבולים החדשים מנציחים את הקברניט ג'יימס קוק במלאות מאתיים שנה להגיעו להוואי וביקורו באלסקה בשנת 1778. המכירה היתה בהונולולו שבהוואי ובאנקוראז' שבאלסקה. קוק נחת בוואימאה, הוואי, ב-20 בינואר בצליחתו את האוקיאנוס השקט למחקריו בחופה המערבי של ארה"ב. ב-1 ביוני 1778 הטיל עוגן בחופי אלסקה במקום הקרוי על שמו "קוק איילנד" לא הרחק מן העיר אנקוראז' שבאלסקה כיום. בולי הזיכרון בערך 13 סנטים מציגים אירועים אלה מלפני מאתיים שנה. הבול הראשון שעליו הכתובת: "הקברניט ג'יימס קוק, הוואי 1778", מתאר את שתי ספינותיו של קוק "ריבולושן" ו"אנדיבור" בעגינתן בהוואי. הכתובת נרשמה בכתב שהיה נהוג בשנת 1778.

ג'יימס קוק, כפי שהופיע באיי קוק

הבול השני שצורתו אופקית מתאר את דיוקנו של הקברניט וכתובת: "אלסקה 1778". הציור הוכן לפי תמונתו של הצייר נתנאל דאנס, המוצגת כיום במוזיאון הימי בלונדון. ציור שתי ספינותיו של קוק נעשה בידי ג'ון ובר, אמן שהפליג יחד עם קוק למסעותיו. עיטור רים אלה מלווים את שלושת ספריו של קוק משנת 1784: "מסעות לאוקיאנוס השקט". הבולים הוכנו על-ידי תלמידי המחלקה הגראפית של אוניברסיטת ייל בארה"ב בתכנית מיוחדת לציור בולים. שני התלמידים רוברט סאבו וג'אק קאטלאן ציירו כל אחד בול זיכרון והיתה זו להם הופעת-בכורה בעולם הבולאות. שיטה זו נהוגה אף בישראל בתחרות הנערכת

נתגלה בול הפוד של בנג'מין פרנקלין

מאה בולים כאלה. הגליון נקנה על-ידי אספן בולים ושמו רובי, בבולטימור, במחיר הנקוב 24 סנט. ממשלת ארה"ב ביקשה ממנו את הגליון בעל השגיאה, אך האיש עמד על זכויותיו וסירב למכור אותו בחזרה לדואר. הגליון נמכר לחברת בולים לאחר שנים אחדות ב-15,000 דולר. הבולים הופרדו ונמכרו כיחידים מפני שלא נמצא אספן שהסכים לרכוש את הגליון בשלמותו.

בארה"ב ידועים עוד שבעה בולים "הפוכים": שלושה משנת 1869, שלושה משנת 1901 וכן בול "דאג האמרשילד" בעל השגיאה.

הנדירה בשגיאות דפוס בארה"ב

ד"ר פפניקולאה בבול אמריקני

זה עתה פירסמה ארצות הברית את תמונת הבול החדש (13 סנט), שייציג ב-18 במאי את דיוקנו של חוקר מחלת הסרטן ד"ר גיאורג פפניקולאה, כשהוא עומד על יד מיקרוסקופ במעבדתו.

טעות בחותמת

מרדכי גור מניר דוד הפנה את תשומת לבנו לטעות בחותמת הדואר המיוחדת שהוטבעה לרגל הועידה הבין-לאומית בנושא "המטבח היהודי" שהתקיימה בירושלים. משום מה מופיע במילה "ירושלים" חולם מעל לאות וכן אפשר לקרוא ירושלים במקום השם הנכון ירושלים.

ניתן להניח שהחולם נשתרבב בחותמת בעת ההטבעה ולא בייצורה. על כל פנים אין השגיאה נחשבת למציאה גדולה.

אשר למעלה "תוצגת" – זו מקובלת על כולנו, בדומה ל"תוצרת" ואיני מוצא פגם בשימוש בה, אפילו שקיימת המילה תצוגה.

מאורע יוצא-דופן בעולם הבולאות אירע בארצות-הברית: פקיד דואר בגרין ביץ' במדינת וויסקונסין גילה גליון שלם של 50 בולים שעליהם דיוקנו של בנג'מין פרנקלין מודפס הפוך. הבול הונפק לציון חגיגות 200 שנה לעצמאות ארה"ב והוא זהה בצורתו לבול קנדי שהונפק לרגל אותו מאורע. פקיד הדואר לא ידע כנראה מאומה על בולאות, או שהיה אדם ישר. הוא טלפן לממונים עליו ובישר להם על הבולים שגילה. זו אחת השגיאות הנדירות ביותר ב"בולי ארה"ב בחמישים השנים האחרונות: "בול פרנקלין ההפוך".

הגליון הוצא מיד מן המחזור והושמד. לוואשינגטון הבירה נשלחה הודעה מתאימה ומיד הוחל בחיפושים קדחתניים. הגליון היחיד שנמצא ובו 50 בולים בעלי השגיאה הוא חלק מגליון דפוס גדול יותר בן 200 בולים. בתהליך ההדפסה מדפיסים גליון גדול המחולק ל-10 אחר-מכן לארבעה גליונות דואר בני 50 בולים כל אחד. נמצא שחייבים להימנע מרחבי ארה"ב עוד שלושה גליונות זהים עם השגיאה. בול פרנקלין הודפס בדפוס אופסט ולכן לא רק הראש, אלא אף הכתובת הודפסה במהופך לשאר חלקי הבול. אם לא יצליחו שלטונות הדואר בארה"ב למצוא את הגליונות החסרים, בעלי השגיאה הנדירה, בבתי-הדואר עצמם לפני הימכרם לאספני בולים – יזכו הבולים הנדירים במחיר גבוה ביותר. יתכן שגליון אחד כבר הופרד לבולים יחידים ונמכר לצורכי ביול מכ-תבים. המירוץ אחר הבולים האלה הוא אתגר לאספני בולים בארה"ב. האם הגיעו הבולים לנמענים ואלה אינם שמים לב לשגיאה? בינתיים נמשכים החיפושים בקדחתנות. מומחה בולאי מעריך את הגליון השלם בעל השגיאה בשלושה מליוני ל"י!

לפני כשנה נמכרה צמדה של ארבעה בולים בעלי שגיאה דומה "בול המטוס הטס על גבו" משנת 1918, בערך נקוב 24 סנטים, במחיר שיא של שני מיליון ל"י. טעות זו של פועל דפוס אמריקאי, ששם את הגליון במהופך לקבלת הצבע השני, גרמה את השגיאה הידועה ביותר בין בולי ארה"ב עד היום. הודפסו רק

מגמות פוליטיות ואפליה בבולי בריה"מ

מאת אלכסנדר יולי

שלוש שנים לפני כן, ב-1948 הופיעה סדרת בולים שהוקדשה ל-225 שנה ליסוד העיר יקטרינבורג, ששמה הוסב ב-1920 לסברד' לובסק. ציון תאריך של 225 שנה הוא נדיר מאד (בבולי בריה"מ אין בול שני המציין תאריך כזה) והסדרה נעדה להאדיר את שמו של סברדלוב. בסדרה 3 בולים, שניים מהם מראים את פסלו של סברדלוב וכדי שלא יהיו טעויות כתוב במפורש "אנדרטה לסברדלוב". הבול השלישי מראה את ככר סברדלוב וחלק מרחוב על שמו של לנין ושוב כדי להדגיש את קרבתו של סברדלוב ללנין. והנה עברו 25 שנים והעיר חגגה 250 שנה להיווסדה ולסברד' לוב אין כבר זכר. על הבול שהוצא לדגל היובל מופיעים 3 נציגים של העמלים הנש' ענים על מגן שעליו כתוב 2500 שנה לעיר סברדלובסק", ותו לא. חד וחלק. ברור שרוב אוכלוסי בריה"מ לא יודעים שהעיר נקראה אי-פעם יקטרינבורג וגם לא יודעים כל-כך מי היה סברדלוב. בצורה זו טושטשה דמותו של אחד היהודים הבולטים שהנהיגו את מה-פכת אוקטובר.

דוגמה של אפליה אחרת מתיחסת לגנרל היהודי אריה (לייב) דובטור. בנובמבר 1942 בעיצומה של המלחמה בין בריה"מ וגרמניה הופיעה סדרה בת 5 בולים שהוקדשה לחמי-שה לוחמים שהצטיינו במלחמה ונפלו תוך מילוי תפקידם. ללוחמים אלה הוענק תואר "גבור ברית-המועצות". בול אחד מסדרה זו בערך של 30 קופ. מוקדש לגנרל היהודי אריה (לייב) דובטור שפיקד על אוגדת פרשים אשר בפשיטה נועזת לעורף הכוחות הגרמניים, גיתקה את קווי האספקה של אוגדות גרמניות שצרו על מוסקבה ותרמה חלק מכריע בהשמדת הגרמנים, ובכך הוסר האיום של גפילת מוס-קבה לידי הגרמנים.

כידוע, כל מי שהוענק לו תואר "גבור ברית-המועצות" מקבל עטור בצורת כוכב מחומש מזהב טהור על סרט מיוחד. ציור של עטור

החוקר בתולדות הבול הסובייטי יגלה כמה מקרים של הפליה הבולטת כלפי היהודים, שהזמן והמדיניות ההפכפכת כלפי יהודים של השלטונות הסובייטיים גרמו לכך.

אפליה גלויה

בסידרת בולים שהוקדשה לעמי בריה"מ לרגל הקונגרס האטנוגרפי שהתקיים ב-1933 במוסקבה מופיע בול בערך נקוב של 4 קופ., המראה את היהודי כדמות פרודוקטיבית, עם מפתח מסגרים ביד, על רקע בולדוזר העוסק בעבודת אדמה בבירוביג'אן. מה רב המרחק בין דמות זו שעל הבול לבין הדמות שמציירות הברשורות השונות של שונאי ישראל כיום המופיעות בבריה"מ ומציגות את היהודי כ"טפיל, המחפש "פרנסות קלות" וחי על חשבון עמלי בריה"מ.

כן, אז היו אלה ימי זוהר ליהדות הסוביי-טית, כאשר נציגיה היו בין מנהיגי המדינה וכאשר תכנית בירוביג'אן היתה במלוא התנו-פה. אך לא עבר זמן רב, סטלין התבסס בשל-טונו והתחיל ב"טיהורים" הגדולים, שקורבנו-תיהם הראשונים היו שורה של יהודים מאנשי הצמרת (ל. טרוצקי, ג. זינוביי (רדומילסקי), ל. קמינייב, ק. רדק, י. יקיר, י. גמרינק וכו'). רק יהודים שמתו בשנים הראשונות שלאחר מה-פכת אוקטובר והיו מידידי הקרובים של לנין נשארו ללא רבב.

כן, למשל, הרבו להופיע בולים, שהנציחו את הנשיא הראשון של בריה"מ יעקב סברד' לוב, הן בפורטרטים והן במקומות שנקראו על שמו או המראים את דמותו בפסלים. ב-1946 הופיע בול בערך נקוב של 20 קופ., המראה אחת הככרות המרכזיות במוסקבה - על שם סברדלוב. בכיכר ניצבת אנדרטה - פסלו של סברדלוב. ב-1951 בימים של ה"טי-הורים" (של היהודים) מופיעה שוב אותה ככר, אך לפסלו של סברדלוב אין זכר.

הגלויות נשלחים לחוץ מגבולות המדינה בלי שהוטבעה חותמת-דואר.

הנושא של דואר אסירי-ציון מחכה למחקר מקיף ויסודי וכותב שורות אלה שוקד על כך, אוסף ולומד את החומר. בבוא העת נביאו בפני הקוראים.

בירוביז'אן

פרשת בירוביז'אן היא דוגמא קלאסית של מגמות פוליטיות בבולאות הסובייטית. בשנת 1935, למשל, צוין שם האיזור האוטונומי ה-יהודי, **בירוביז'אן** בחותמת הדואר המקומית, ברוסית ובאידיש (בירוביז'אן, איזור אוטונומי יהודי), אולם מספר שנים אחרי זה חל כבר שינוי והאותיות העבריות אינן מתנוססות בראש החותמת, כמו בחותמת המקורית ה-ראשונה, אלא בצד והוצאה ממנה המלה "יהודי". מאוחר יותר לא הותירו הסובייטים כל ציון עברי בחותמות בירוביז'אן. ברוסית אמנם כתוב "**בירוביז'אן, מחוז יהודי**", אך כא-מור לא בעברית.

בחותמות האחרונות אין עוד כל זכר לא בעברית ולא ברוסית למחוז היהודי האוטונומי. כל מה שנשאר בחותמות בירוביז'אן הן שתי המלים "בירוביז'אן, מחוז", ורק רוסית...

הסתדרות העובדים הלאומית בישראל קופת חולים לעובדים לאומיים

המרכז:

תל-אביב, רח' ביכורי העתים 23, טל. 250221

☆ בחירה חופשית של הרופאים

☆ עזרה רפואית מלאה

☆ פתוחה לכל אזרח במולדת

☆ סניפים ברחבי המדינה

☆ סניטוריום מרכזי בירושלים

הרשם בתור חבר קופת חולים לאומית
והבטח את בריאותך

זה מופיע על 4 בולים מתחת לדיוקנם של הגבורים ורק על הבול של הגנרל היהודי חסר העטור. כעבור שנה הופיעה אותה סידרה שוב בשנוי צבע והערך הנומינלי, אך הפעם הופיעו רק 4 בולים. בול של גנרל דובטור לא הופיע כלל. ב-1944 שוב הופיעה אותה סדרה. גם הפעם היו רק 4 בולים. לגנרל היהודי לא היה זכר.

את היחס לגנרל דובטור מסבירים בזאת שהגנרל היהודי מתח ביקורת חריפה על צורת נהול המלחמה ועל גנרליסמו סטלין אישית, ששלח סוסים להלחם בטנקים. הבקורת של דובטור הגיעה לאזני סטלין אחרי שהסדרה הראשונה כבר נמכרה ולכן "התנקם" סטלין בגנרל המת שמחק את זכרו בסדרות הבאות. פרק מיוחד במינו הוא דאר של אסירי-ציון לקרובים וידידים בישראל ודואר של הישרא-לים לאסירי-ציון הכלואים במחנות ריכוז ב-מרחבי בריה"מ. המחנות הללו נקראים לצרכי דואר ולשם הסוואה בשם "מוסד" ולכל אחד מהם ניתן מספר, אך המען לכולם הוא מוסקבה ומשם נשלחים דברי-הדואר למחנות למיניהם. המכתבים המתקבלים מאסירים ולאסירים עוברים צנזורה חמורה, הנמשכת לפעמים שבועות רבים וכך קורה שנכתב מישראל למוס-קבה (מרחק של כ-3000 ק"מ) מגיע בדואר-אוויר כעבור 5-4 ימים (בהתאם לחותמות משלוח וקבלה) אולם ממוסקבה למחנה (כ-400 ק"מ) עושה המכתב את הדרך ב-40-30 יום. אם על המכתב הישראלי מודבק בול שב-עיני הסובייטים נראה כ"ציוני" הרי הצנזור פשוט גזר אותו. לפעמים מתקשים הצנזורים להגדיר את הבול ואת תוכנו כ"ציוני", אך לכל הפחות במקרה אחד המלאכה קלה היא: מדובר בבול הנקרא "שלח את עמי" שהופיע ב-7.3.1793. על הבול מופיעה הכתובת "שלח את עמי" ב-4 שפות - עברית, ערבית, אנג-לית ורוסית. בול כזה, כאשר הוא מגיע לידי צנזור, מושמד מיד ולפעמים יחד עם המכתב. בזמן האחרון נתגלתה תופעה חדשה. דברי דואר מאסירי-ציון בכלל לא מועברים בצנו-רות של הדואר, אלא מוסדות "ק.ג.ב." (ה-משטרה החשאית) מרכיבים את דברי-הדואר מאסירים, נותנים להם מספור והמכתבים או

המאבק על גלויות הדואר הראשונה

נאלצו פקידי-המיון והדוורים למנות את מספר המלים בכל גלויה וגלויה...

הרמן עצמו תירץ לאחר-מכן את הצעתו זו בכך, שהכיר את "רדיפת הבצע הפיסקלית של פקידות-הדואר" וביקש להמתיק את ה-גלולה של הצעתו העיקרית, המכרעת, שב-זכותה צמחו כנפיים לחידוש: קביעת תעריף מוזל לגלויה לעומת מכתב.

לאחר שחששותיו נתגלו כבלתי-מבוססים, ולאחר שמנכ"ל הדואר בווינה העיר, כי כלל לא איכפת לו מספר המלים בגלויה ובידך על הרעיון, עשה הרמן מאמצים נמרצים לקידום העניין. יום לאחר הופעת מאמרו, הציע להקים ועדה וביקש לצרפו אליה. הדואר האוסטרי היה אז כפוף למשרד המסחר, שבראשו עמד ד"ר אינגן פון-פלנר, שנחשב לגאון פיננסי ותפס מיד את היתרונות הגלומים בשימוש עממי נרחב בגלויות. איש-המפתח בישום ה-רעיון היה וילהלם קולבנשטיינר, פקיד בכיר וותיק בדואר. לאחר שאוסטריה אישרה עק-דוגמת את הנהגת גלויות-הדואר, הוטל על קולבנשטיינר לנהל בבואפשט משא-ומתן עם הדואר ההונגרי, שכן כל חידוש מסוג זה היה טעון הסכמה מצד שני חלקי ממלכת האבס-בורג.

שר המסחר נענה להצעה, אבל חשש ל-ירידה בהכנסות הדואר והציע שהתעריף ה-אחיד לגלויות בפנים ממלכת-הדנובה יהיה שלושה "קרויצר" במקום שניים. לבסוף, נקבע התעריף המוזל, אך בכך לא תמה פרשת ה-הסתייגויות.

למשל, שר המסחר האוסטרי היה בדעה, שאנשים לא-רציניים ולא-תרבותיים עלולים לצלל כתיבת גלויה להוצאת לעז, למשלוח עלבונות או התבטאויות בלתי-מוסריות. לאחר שמנכ"ל-הדואר טען באוזני השר, כי בשום-פנים ואופן אין להעלות על הדעת, שהדואר יהיה אחראי לתוכן הגלויה, דרש השר, שבכל גלויה תודפס הערה בזה הלשון: "אין משרד הדואר מקבל אחריות לתוכן ההודעות". מאו-חר יותר הושמטה תוספת זו.

אספני יודאיקה נוטים לכלול באוספיהם את גלויות-הדואר בהן נזכר ממציאן, ד"ר עמנואל הרמן, מתוך סברה שהממציא האוסטרי שנולד ב-1839 היה יהודי. למען האמת לא ידוע לנו מקור מוסמך שיעיד על כך. פרטים מעניינים על מאבקו של ד"ר הרמן למען רעיונו פורסמו לא מזמן ע"י שלמה שמגר ב"דיעות אחרונות" ונביא כאן קטעים מן המאמר.

במאה ה-18 היו מעבירים בדואר המקומי של פאריז הודעות פתוחות ללא מעטפות וזמן קצר לאחר מכן היה גם בווינה שירות-שליחים, שהיו מעבירים פתקים ומפיצים הודעות גלויות. באוסטריה עצמה הותר משלוח של כרטיס-סים מבוטלים כחוזרים מסחריים בסיטונות מאז 1866. הרעיון של גלויה – עם או בלי בול מוטבע עליו – ניסר בחלל-האוויר, אבל רק ב-26 בינואר 1869 החל מכה גלים, כאשר

ד"ר עמנואל הרמן

פרופסור הרמן, שהירצה אז באקדמיה הצב-אית בווינר-נושטאדט, פירסם מאמר על יתרו-נותיו של חידוש זה בעיתון הנפוץ ורב-ההש-פעה "נויה פרייה פרסה", תחת הכותרת: "על צורה חדשה של תכתובת באמצעות הדואר". הצעתו של הרמן באותו מאמר התכוונה ל-מעין "מיברקים" כתובים ולא היתה מגובשת דיה. הוא גרס, שצריך להכניס את הגלויה ל-תוך מעטפה פתוחה ולהגביל את מספר המלים בה לעשרים. זאת היתה, כמובן, איוולת. אילו נתקבלה הצעה כזאת, היתה הגלויה מתה ב-חיתוליה, שכן אין לשער את ביזבו הזמן אילו

קק"ל לכבוד "תביר 78" 30 למדינה

לקראת פתיחתה של תערוכת "תביר 78" הנפיקה הקק"ל גליון-זכרון מיוחד המופץ ע"י "מפעל בולי קק"ל" במחיר של 7.50 ל"י. גליון "תביר 78" כולל ארבעה בולים ושני שובלי ביניים עם הקדשה לתערוכה בעברית ובאנגלית. שני בולים צוירו ע"י רוזוב ומראים את סמל שנת ה-30. שני בולים נוספים צוירו בדי א. אדלר ומראים את דגל המדינה. גליון דומה, ללא שובלי ביניים הופיע לדגל חגיגות 30 שנה למדינה. מספרי הגליונות ותאריכי ההדפסה הם כנ-

הוג בבולי ישראל. גם ההדפסה של כל בולי קק"ל החדשים נעשית ב"מדפס הממשלתי" וכמובן שהדבר נותן אותותיו באיכות ההדפסה. בחודש מאי צפויה סידרת בולי אקולוגיה.

הבול היפה לשנת 1977

ביום חמישי 23.3.78, התקיימה במערכת "ידיעות אחרונות" מסיבה לחלוקת פרסים ל- ציירי בול ישראלי שנבחר כבול היפה ביותר בשנת 1977, במישאל שנוערך על-ידי המדור הבולאי של עתון זה.

לפי המישאל, נבחר בול הנח"ל, שצייר בידי ג. שגיא, מתל-אביב, במקום הראשון. בול ה- שבת, שצייר גד אלמליח במקום השני, ובמ- קום השלישי זכה שוב גדעון שגיא עבור בול "ועידת ההסתדרות הציונית בארה"ב".

התלבטויות היו גם ביחס לגודל הגלויה ה- מוצעת. בתחילה, תמך מנכ"ל הדואר האוסטרי בתבנית של עשרה ס"מ אורך על 18.5 ס"מ רוחב, אלא שפורמט כזה לא היה עובר בדואר בלי שיקופל הגליון-הגלויה, ועל כן החליטו לבסוף, על גודל המעטפות התקניות, שהונהגו בשנת 1861, תוך קיצור בחמישית. באשר ל- סוג-הנייר, הוסכם על נייר-קרטון לא עבה מדי. כן נקבע, שהצבע לא יהיה לבן, כדי שהנייר לא יתלכלך תוך כדי טיפול בדואר, כי אם חום צהבהב. הוחלט, שמוטב להדפיס את הבול הישר על הגלויה במקום שיודבק בנפרד, וכי שם ה"אמצאה" יהיה "כרטיס-תכתובת" ויוד- פס מעל הנשר המלכותי.

באשר לגב הגלויה, הוסכם תחילה, כי יישאר פנוי לגמרי, אך לבסוף, כדי שהקהל ילמד וית- רגל להשתמש בגלויה, הודפס מאחור ההסבר "מקום להודעות בכתב", בתוספת האזהרה, כי "הדואר אינו נוטל אחריות..."

אולם בכך לא סגי: בד בבד עם הנפקת ה- גלויות הראשונות, ניתנה למשרדי הדואר הו- ראה "למנוע העברה או מסירה של גלויות אשר לדעת מנהלי-הסניפים מכילות ניבול-פה, פגיעות-בכבוד או ביטויים בני-עונשין אחרים". למותר להעיר, כי פקידי הדואר, עם כל סק- רנותם, לא יכלו לעיין בכל גלויה וגלויה ולכן חמקו מעיניהם לא-אחת דברים, שמוטב היה לשים במעטפה סגורה. אבל, במרוצת ה- שנים, היתה יד הצניעות על העליונה והבריות נמנעו מלהשתמש בגלויות למטרות בלתי מו- סריות...

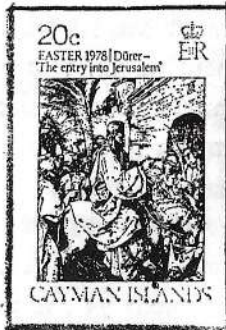
המהדורה הראשונה של הגלויות נפוצה ב- קרוב לשלושה מיליון עותקים ובדרכי האוס- טרים הלכו לאחר מכן מדינות נוספות, בתוכן גרמניה, שווייץ, בריטניה, בלגיה, הולנד, רוסיה ועוד.

הגלויות הראשונות מחוץ לאירופה הופיעו בקנדה (1871) ובצ'יילון (1872).

גם פראנס, ברגסון, זקס ובלו

"ירושלים" בקיימן

"הכניסה לירושלים" לפי ציורו של דירר הוא נושאו של בול חדש שהופיע באיי קיימן. בסידרה 4 בולים שהוקדשו למלאות 450 שנה לדירר והונפקו כבולי פסחא 1978.

יצירות דירר הופיעו בהרבה בולים, אולם זו הפעם הראשונה שהתמונה המכונה "הכניסה לירושלים" מופיעה בבול בתוספת הסבר המזכיר את ירושלים.

"הכניסה לירושלים" מתוארת ביצירות שונות אך בדרך כלל ה"תמונה דומה. זו של דירר לקוחה מתוך סידרה של 36 תחריטים שפורסמו בשנת 1511 (מצויים ב"מוזיאון הבריטי"). ציור דומה מופיע השנה בבולי מלאוי, אף הוא בסידרת בולי פסחא, אולם לפי יצירתו של ג'וטו. בבול מלאוי לא מוזכרת המלה ירושלים, אלא ב"הסבר שלא בגוף הבולים.

"שבוע התנ"ך" בבוקאסה

זה עתה פורסמו פרטים על הנפקת בולים בקיסרות המרכז אפריקנית, בשנת 1977. בול אחד, שהונפק באפריל, הוקדש לפעולת הסברה למען החדרת ידיעת ה"תנ"ך, בקרב האוכלוסיה המקומית, ולמטרה זו הוכרז על "שבוע התנ"ך". הבול, בערך של 40 פ', מציג ציור סמלי, המתאר המונים עומדים בתור לתנ"ך.

פולין הנפיקו לפני כמה שנים בולים עם דיוקנו של קורצ'אק וכן קטעים מספריו. עתה הודיעה ממשלת פולין שביוני היא תנפיק בול נוסף לזכרו של קורצ'אק. כן תנפיק פולין בנובמבר 4 בולים שיוקדשו ל"ציורים פולניים" שחלקו לאיבוד בימי מלחמת העולם השנייה. היצירות האלה נעלמו וכנראה נגנבו או הועברו לגרמניה הנאצית.

בובר וליברמן בגרמניה

בסוף 1977 הופיע בגרמניה ה"מעברית בול מיוחד לזכרו של הצייר היהודי מקס ליברמן, במסגרת סידרה בת שלושה בולים על אומנות הציור.

מקס ליברמן היה מראשי ה"אסכולה האימפרסיוניסטית בגרמניה ומיוצג בסידרה זו בבול ה"

נושא את ציורו "רוכב על שפת הים". זה הבול השני שגרמניה המערבית מקדישה למקס ליברמן. על הראשון מופיע דיוקנו של ה"צייר. בול אחר, שהוקדש להוגה הדעות היהודי ישראלי, מרטין בובר, הופיע ב"16 בפברואר 1978. בול בובר הוא לפי שעה יחיד, שכן ההצעה להנפיק בול לזכרו בישראל נדחתה.

קוראים בקשונו לדעת מי מל"בד עגנון, ממוצא יהודי, מופיע ברשימת השמות של בעלי פרס נובל שהופיעו בגליון הזכרון של פאראגואי (ראה חוברת 2-1). אכן יש עוד כמה סופרים ממוצא יהודי, שיענינו את קוראינו ואלה הם: אנטול פראנס, הנרי ברגסון, סול בלו, ש"י עגנון וגלי זקס.

אשר לאנטול פראנס אין אה"דות דעים בקרב אספני יודאיקה לגבי מוצאו היהודי, אולם אין להתכחש לעובדה שאביו אכן היה יהודי. שמו האמיתי הוא ז'אק א. טיבו. היה בנו של מוכר ספרים בפאריס ואמנם התעסקות אביו השפיעה עליו לא במעט. היה חבר האקדמיה ב"1896 ובעל פרס נובל משנת 1921. אנטול פראנס נולד ב"1844 ומת ב"1924. הנרי (אנרי) ברגסון הוא פילוסוף צרפתי-יהודי, יליד פריס. ברגסון הכשיה עצמו להוראה והיה בעל ידיעות רבות בשטחים שונים, עליהן השתית את השקפת עולמו, הוא בעל סגנון מעולה ומקורייתו של שיטתו הנחילו לו מקום מכובד בצרפת ובעולם כולו. ברגסון התרחק מעמו ויש סבורים שאף התנצר, אולם הכריז על מוצאו בימי הנאצים (1859-1941).

גלי זקס היא משוררת יהודיה אוסטריית וסול בלו הוא סופר יהודי אמריקאי.

גלי זקס זכתה בפרס נובל יחד עם ש"י עגנון, שגם מופיע, כידוע בגליון הפאראגואי.

יאנוש קורצ'אק בפולין

השנה מציינת ישראל והעם ה"יהודי מלאות 100 שנה להולדתו של המחנך היהודי הדגול ד"ר יאנוש קורצ'אק שניספה בשואה. גרמניה המערבית הנציחה את זכרו על בול מיוחד, ישראל ר"

ועד אושוויץ בישראל הוציא גלויה מיוחדת בחודש שעבר לציון 33 שנה ליציאת אושוויץ ופינוי המחנות והסביבה. הגלויה נחתמה בחר-תמת הדואר בסימן "קץ" לסבל. רק 190 גלויות כאלו הוחתמו.

קטלוג בולי ישראל "באל" במחיר 3 לי"ש הוצא לאור בבריטניה וכולל אף בולי א"י. הקטלוג מקובל מאד על אספני בולי מנדט 1918-1948. מחירי בולים אלה האמירו.

בין 6-10 באפריל נערכה בלוקסמבורג תע-רוכת הבולים הבין-לאומית החמישית לאספני בולים צעירים "יופי לוכס 78". לקראת התע-רוכה הונפקה ב-3 באפריל צמדה של 3 בולים מחוברים בערך של 5, 6, 20 פרנק, המציגים ציורים גרפיים מודרניים של בני נוער בריקוד ובפעולה, למרות שערך הבולים הכולל הוא 31 פרנק, הם נמכרו בכניסה לתערוכה במחיר 60 פרנק.

בולי "אירופה" השנה יונפקו במדינות ה-קהילה האירופית בחודש מאי. הבולים בנושא משותף יופיעו עם תמונות שונות במדינות אי-רופה. בשנה הבאה 1979 יוקדשו בולי "אירו-פה" ל"תולדות הדואר והתקשורת". בשנת 1980 יהיה הנושא: "אישים מפורסמים", וב-שנת 1981 "פולקלור". החלטה זו התקבלה במושב שנערך באחרונה בסטוקהולם, שוודיה.

בניינים בבולי "אירופה"

קפריסין היא מן הראשונות שהנפיקה 3 בולי אירופה 1978 כבר ב-24 באפריל ובלגיה ב-18 במארס (4 בולים ולאו דוקא בניינים). קפרי-סין אכן הקפידה על הנושא המרכזי ובוליה מתארים את הספריה העירונית, כנסיה ומבצר עתיק.

דואר ארה"ב עומד להעלות את תעריפי הדואר של גלויות הנשלחות בתחומי המדינה ל-10 סנטים. השינוי יעשה בחודש מאי ה-שנה. לצורך ביול הגלויות הוכנו גליונות בולים וכן בולי סלילים הנמכרים במכונות אוטומטיות. בול בערך 10 סנט "זכויות האדם" נמצא ל-מכירה באשנבי הדואר והונפק לראשונה בתע-רוכת "פלורקס" בפלורידה.

אחד הגילויים הבולאיים הנדירים של השנה: שתי שורות של שישה בולים, סך הכל תריסר בולי בריטניה הראשונים בערך שתי פני כחול משנת 1840, נרכשו זה עתה על-ידי חברת ה-בולים הידועה "גיבונס" בלונדון. הבולים היו ברשותו של צ'ארלס ניסן ונקנו בסכום הגבוה של 861,000 לי"ש!

בולים עם דיוקנו של הצורך הנאצי אדולף היטלר הם מוקד התעניינות ברחבי ארה"ב. רוב הבולים היו מונחים במשך שנים אצל ה-סוחרים בארה"ב כאבן שאין לה הופכין. באחר-רונה קונים בולאים בגרמניה בולים מתקופת השלטון הנאצי עם דיוקנו של היטלר. מבוקש במיוחד הבול בספטמבר 1937, שהונפק לכבוד כינוס המפלגה הנאצית בנירנברג. אספנים ב-גרמניה מוכנים לשלם בעבורם 25 דולר.

"בו נודד" בבול קנדי

"בו נודד" היא הצפור המהירה ביותר (המ-גיעה עד ל-200 מילין לשעה) ונחשבת לבעל חי נדיר שמושב בעיקר באיזור הקר של קנדה והציד עליו אסור. הצייר רוברט באטמו צייר את הצפור על בול של 12 סנט בתפוצה של קרוב ל-32 מילין עותקים.

16

מכירות פומביות באופנה

גולת הכותרת הן הבולים מתקופת השלטון הטורקי (פוראנרס). גלויה שנשלחה מבית-לחם לעיר ארבון בשווייץ הוצעה במחיר 1500 ל"י וב"קרב" מרתק שהתנהל בין המשתתפים ב- מכירה, הגיעה למחיר 4800 ל"י. פריט דומה נמכר ב-3000 ל"י במקום 1200 ל"י מחירו ה- התחלתי.

מכתב שנשלח מן הרובע היהודי בעיר ה- עתיקה בירושלים, על-ידי הדואר הטורקי, וה- גיע ללוצרן בשווייץ, נמכר ב-5000 ל"י (מחיר התחלתי 2000 ל"י). בתי דואר אחרים בארץ באותה תקופה - הדואר האוסטרי והדואר הרוסי זכו אף הם במחירים גבוהים. מכתב מן הדואר הרוסי בירושלים, בדואר רשום, נמכר ב-1600 ל"י (הצעה ראשונה 450 ל"י).

בין בולי ישראל זכו בולי "דואר עברי" בהת- עניינות ערה. המבחר היה רב והוצעו בולי דואר עברי בערך 3 פרוטה, בניקוב הנדיר 10 על 10 במחיר 3000 ל"י. זו אחת ההשקעות הטובות ביותר בין בולי ישראל עד היום! בול המנורה בערך ל"י אחת משנת 1952 עם שובל על מעטפת יום ראשון נמכר במחיר "מצאיה", 2300 ל"י. נמכרו אף שגיאות בבולי ישראל בסטיות ניקוב שונות, ההופכות לאחרונה ל- פריט מבוקש בכל מכירה בולאית.

אספני הבולים מוכנים לרכוש בולים מתקו- פת ארץ-ישראל, מינהלת העם וישראל. אספ- נים הנוהגים לאסוף נושאים שונים מתמקדים בנושאים מעניינים ומגוונים. ניכרת נטיה לאסוף נושאים עם חידושים באותו שטח. במכירה בלט חוסר עניין בבולי ספורט וחלל והתעניינות בנושאי מוסיקה ורפואה.

מחירי בולי מערב-אירופה נקבעים לפי תע- ריף של 4 עד 5 ל"י לפרנק שווייצי לפי קטלוג צומשטיין, אך במקרים רבים הגיע המחיר ב- סופה של המכירה לערך הגבוה של 8-9 ל"י לפרנק. ולנטין משיג את החומר מאספנים פר- טיים וגם מירושות. סוחרים מחו"ל אף הם גילו התעניינות במכירה והגישו הצעות. זו המ- כירה השלישית של ולנטין ולדבריו, המוצלחת ביותר עד כה.

לא זכורות לנו שנים שמכירות פומביות היו כל כך תדירות כמו בזמן האחרון.

מכירות פומביות הן מקור משיכה לאספני הבולים. האתגר להשתתף במכירה, להציע הצ- עות-מחיר ולזכות בבול מסוים תוך מאבק עיקש עם אספן אחר גורמים הנאה ולעתים מפח-נפש.

מרבית ה"אוקציונרים" השנה הם פנים חד- שות, אך מסתבר שכולם שבעי רצון - המוכ- רים והקונים וכמובן מנהלי המכירות הפומביות. השנה כבר קיימו מכירות מוצלחות "בולי גבע", "סטודיו ולנטין", "מצא", "יגאל" ועתה מכינה גם חברת "הוד" ו"רוז" מכירה פומבית. נביא כאן כמה הישגים מרשימים כפי שנר- שמו במכירתו האחרונה של ולנטין, בה נאמד החומר במחיר התחלתי של כ-400 אלף ל"י אולם רובו של החומר נמכר במחירים גבוהים בהרבה.

התעניינות רבה עוררו בולי בריטניה הרא- שונים. בול ויקטוריה בערך שילינג אחד משנת 1856 נמכר ב-170 ל"י (מחיר התחלתי 100 ל"י). הבול בערך 5 שילינג משנת 1867 נמכר ב-420 ל"י (מחיר התחלתי 200 ל"י). בול ויקטוריה בערך לי"ש אחת משנת 1888 פגום במקצת זכה במחיר 1,200 ל"י (800 ל"י הצ- עה ראשונה).

המכירה הראשונה של בולי ישראל

פרק זה כלול גם תוויות נאציות אנטישמיות אחרות.

לא סקרנו, כמובן, את כל המצוי בקטלוג, כי הנושאים רבים מאד. אשר למחירי הפרי- טים הנסקרים בקטלוג: בדרך כלל הם גבוהים מאד, לפחות לגבי האספן הישראלי, וודאי שהם גבוהים לגבי הבולים הרגילים הנמצאים בכל חנות ומחיריהם יציבים פחות או יותר. בפרקים מסוימים צוינו המחירים מ... ועד, כלומר מחיר מינימום ומקסימום.

בסיכום, זהו קטלוג רב-תכולה ורבים ימצאו בו עניין על-אף מחירו הגבוה - 220 ל"י.

⊙ ב א ג ו ד ו ת ⊙

רחובות

ב-4 במארס התקיימה האספה הכללית ה- שנתיית של אגודת בולאי רחובות (כולל אספ-נים מקבוצ נען). נמסר דו"ח פעולות והוצע להעלות את דמי-חבר למימון קטלוגים וספ-רות בולאית. הוחלט להמשיך בטיפול הנוער ולא לגבות מנוער המבקר באגודה, דמי-חבר. לועד החדש נבחרו: שלום עזריאל - יו"ר; גדעון אייזנברג - גזבר; אמנון ברקוביץ - נציג לתערוכות; נחום אברהם - מזכיר.

תל-אביב

באגודה התל-אביבית מוקמת עתה ספריה בולאית. חברי האגודה ואספנים מכל הארץ שיש ביכולתם לתרום ספרים, קטלוגים וכתבי עת בולאיים, שיש משום עניין לשמורם, מתבקשים להתקשר עם וועד האגודה או להביא ישירות.

הפגישות באגודה מתקיימות בימי שני וחמישי משעה 1800.

באגודת סוחרי הבולים

סוחרי הבולים באסיפתם האחרונה החליטו לערוך בורסה של סוחרים, שתתקיים כל יום ג', הראשון בחדש. במאי לא תתקיים הבורסה, אלא תועבר לביתני המכירה של תערוכת ה-בולים הלאומית "תביר 78", שתתקיים בבנייני האומה בירושלים בין הימים 23 באפריל עד ל-2 במאי 1978.

ימי הבורסה יתקיימו במועדון אגודת סוחרי הבולים בתל-אביב. ההשתתפות היא אך ורק לסוחרי הבולים החברים באגודה. תעודת ה-חבר החדשה לשנת 1978 היא המוכה את ה-סוחר לקבלת שולחן-מכירה, עליו יוכל להציג את סחורתו. סוחרים מחו"ל הנמצאים באותו זמן בארץ וברשותם תעודת חבר איגוד סוחרי הבולים הבינלאומי, יוזמנו להשתתף בבורסה. כל חבר רשאי להביא איתו אורח-קניין, שיוד-שה להיכנס רק בחסות המארח.

סוחרי הבולים מקווים על-ידי עריכת הבורסה לעורר את שוק הבולים הסובל מכך שלא קיימת בורסה מוכרת המופעלת על-ידי הסוחרים והמאפשרת על-ידי כך מסחר שוטף וקבוע עת מחירים מקובלים בין הסוחרים בינם לבין עצמם. כן יאפשר המפגש החודשי קשר ישיר בין הסוחרים חברי האיגוד.

מעוניינים בחליפין

Salomon Korsia
3 Rue Renan
69007 Lyon
France

Asahan Puters
Soesanto saster
Bhaktiwijaya
Toko "Bhakti"
Jalan Dr. Cipto No. 62
Kisaren, Kab Asahan
(Sumut)
Indonesia

H.M. Heldoorn
Winkelwaard 422
Alkmaar
Holland

S. Prem Doss
Kamala Vilas
Nellikakuzhi P.O.
Pin. 695524
Trivandrum Dist.
S. Kerala, S. India

Republic of China
49 Ming Chu Street,
Peitou 112, Taipei
Taiwan

M.R. Barnsley
Oak. Street
Chinchilla
Queensland
Australia

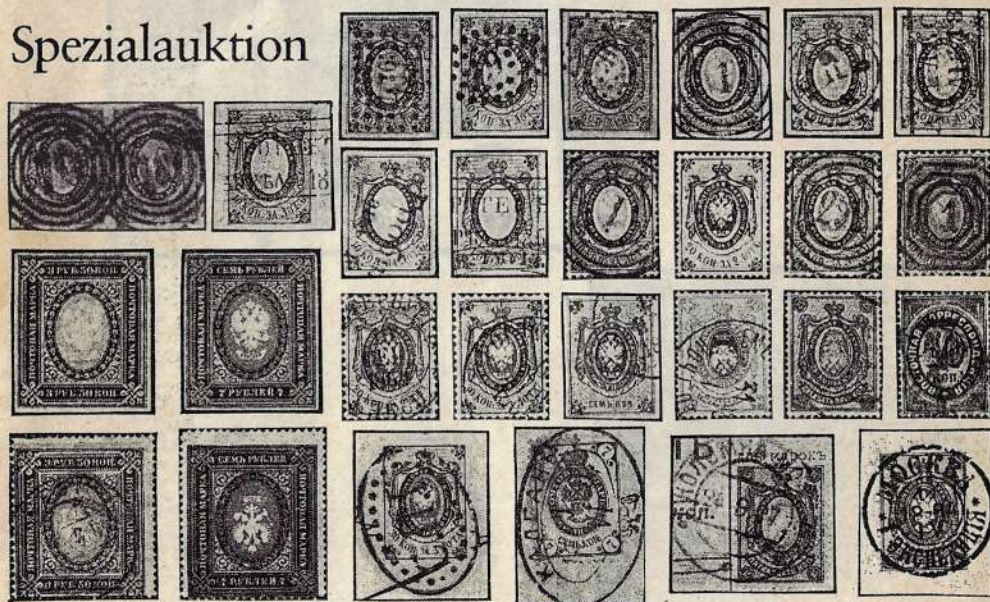
Sérgio da Silva Zavan
Rua 14 No. 107 — Vila
Orozimbo Mais
Campinas — Est. S. Paulo
Brazil

Kovács Attiláné
Dudapest
1119 XI, Ker Lecke —
u 5 IV 3
Hungary

למעוניינים בכתב העת הצרפתי:
L'echo De La Timbrilogie
37, Rue Des Jacobines
Amiens, France

Spezialauktion

20. und 21. Juni 1978

Rußland · Levante · Holy Land · Palästina

Bitte fordern Sie den Katalog dieser Spezialauktion besonders an.

Stanley Gibbons Merkur

Zeil 83 · D 6000 Frankfurt am Main 1 · Telefon 0611/287477 · Telex 4189148

איספו בולי דואר ישראל

השרות הבולאי

ירושלים, תל-אביב, יפו, חיפה, טבריה,
נהריה, קרית-שמונה, עפולה, נתניה,
רחובות, אשקלון, באר-שבע, אילת,
נ.ת. לוד.

הבא לביתך תחביב
אמיתי — היה מנוי
בשירות הבולאי